

Ольга Євгенівна Кукло,

викладач кафедри психології та соціальної роботи Львівського державного університету внутрішніх справ, м. Львів

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

У статті здійснюється теоретичний огляд ефективності використання тренінгових технологій для розвитку і формування комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців; зазначається, що ефективним методом розвитку комунікативної компетентності є соціально-психологічний тренінг, розроблений із врахуванням принципів компетентнісного підходу та позитивної психотерапії Н. Пезешкіана.

Ключові слова: тренінгові технології, комунікативна компетентність, майбутні правоохоронці, компетентнісний підхід, позитивна психотерапія.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ефективність системного реформування органів внутрішніх справ України (далі – ОВС) передусім залежить від здатності працівників правоохоронної системи усвідомити нові цілі й цінності професії, її теперішні зміст і завдання, засвоїти певні теоретичні знання, а також використовувати їх практично. Враховуючи те, що види і способи вчинення злочинів постійно змінюються, правоохоронцям необхідно не лише оволодівати професійними стандартами (алгоритмами) ефективною та безпечною професійною діяльністю, дізнаватися про секрети майстерності професіоналів, а й виробляти власні, індивідуальні, специфічні засоби вирішення професійних завдань, постійно відшукувати нові методи та прийоми боротьби зі злочинністю, зазначимо, що йдеться про перехід від репродуктивних до креативних, творчих форм професійної діяльності, що не суперечать чинному законодавству та нормам професійної етики, адекватні конкретній ситуації та відповідають індивідуальним властивостям працівника. Традиційні форми і методи підготовки працівників ОВС з цими завданнями

узгоджуються не повною мірою [8, с. 70]. З огляду на це проблема пошуку ефективних форм та засобів розвитку комунікативної компетентності фахівця правоохоронних органів України становить значний науковий інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Як показує аналіз наукових праць однією з найбільш ефективних і перспективних технологій навчання і розвитку особистості на сьогодні є тренінги, які з огляду на їх універсальність, практичну спрямованість і доступність стають невід'ємною частиною особистісного і професійного удосконалення людини.

Методологічні основи, принципи і групові феномени психологічного тренінгу досліджувалися І. Вачковим, Ю. Ємельяновим, Т. Зайцевою, К. Кемпбелл, С. Макшановим, Г. Марасановим, В. Никандровим, Л. Петровською, О. Сидоренко, К. Рудестамом та ін. Вивченням впливу ефективності тренінгових технологій на професійну, а разом з тим і комунікативну компетентність правоохоронців займалися такі дослідники як В. Барко, П. Підюков, Л. Мороз, В. Лефтеров, В. Казміренко, В. Медведєв, С. Яковенко та ін. Однак, не зважаючи на широку представленість тренінгових технологій у психологічній літературі, питання розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців правоохоронних органів України засобами соціально-психологічного тренінгу залишаються недостатньо вивченими.

Мета статті – на основі теоретичного огляду використання тренінгових технологій у правоохоронній діяльності виокремити основні принципи тренінгу для розвитку комунікативної компетентності майбутніх працівників органів внутрішніх справ України, його етапи та процедурні елементи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комунікативна компетентність розуміється як безумовно інтегративна якість особистості, яка включає в себе певну сукупність знань, умінь, навичок, а також готовності до пізнання та спілкування, що розвиваються і вдосконалюються протягом всього життя і за допомогою яких людина може конструктивно спілкуватися та

взаємодіяти у будь-яких життєвих ситуаціях, з різними типами особистостей, спираючись на набутий досвід та культуру спілкування [1; 10; 11; 13; 14].

Констатує експеримент, проведений нами з метою дослідження наявного стану розвитку комунікативного потенціалу як окремих курсантів вищих навчальних закладів ОВС, так і цілих взводів загалом, доводить необхідність і актуальність їх комунікативної підготовки, адже було встановлено, що комунікативний контроль (методика М. Снайдера «Діагностика комунікативного контролю»), який забезпечує продуктивну професійну взаємодію і пов'язаний з емоційною сферою та рівнем саморегуляції людини у досліджуваних нами курсантів знаходиться на середньому рівні – 78,3 % (13,5 % – високий, 7,2 % – низький), і характеризується з однієї сторони щирістю, спонтанністю поведінки, з іншої нестриманістю в емоційних проявах, схильністю до афектів, образ, конфліктів, низькою саморегуляцією [2, с. 89], що потребує вживання додаткових корекційних заходів.

Аналіз психологічної та педагогічної літератури, проведення експериментальної роботи дали змогу виокремити основні складові комунікативної підготовки майбутніх працівників міліції, а саме: засвоєння теоретичних знань з психології спілкування; розвиток потреби у спілкуванні; формування і розвиток індивідуально-особистісних властивостей, які позитивно впливають на комунікативну компетентність курсантів (гнучкість у спілкуванні, практичність, комунікабельність та ін.); актуалізація культурно-мовленнєвого компоненту; розвиток комунікативного потенціалу студентської групи; психодіагностика, профілактика та психокорекція деформацій спілкування посередництвом різних форм активного соціально-психологічного навчання, в тому числі тренінгових технологій [2].

До системи прийомів і завдань, спрямованих на формування комунікативних здібностей під час тренінгової роботи, відносяться наступні три групи: 1) прийоми, орієнтовані на згуртування навчальної групи як колективу, розвиток групової взаємодії; 2) прийоми, які стимулюють

усвідомлення студентами своїх комунікативних здібностей і оцінку наявності чи відсутності професійно значущих особистісних якостей, необхідних майбутнім правоохоронцям для успішного професійного спілкування; 3) прийоми, спрямовані на формування комунікативних здібностей і подолання труднощів у спілкуванні [2].

У розвитку групового процесу можна виділити два етапи: діагностичний та корекційний (розвиваючий).

Діагностичний етап тренінгу – це передусім самопізнання. Кожен учасник тренінгу у процесі його проведення мусить замислитись над своїми індивідуально-психологічними особливостями, оцінити їх, визначити своє ставлення до них. Поряд із самодіагностикою, у процесі роботи групи відбувається і «зовнішня» діагностика – пізнання тренером індивідуально-психологічних особливостей учасників гри. Ця сторона тренінгу є необхідною передумовою його корекційного етапу [6, с. 61].

Корекційний етап спрямований передусім на виправлення недоліків, виявлених на діагностичному етапі [6, с. 61], а також на розвиток різних елементів комунікативної компетентності.

Слід зазначити, що між цими етапами немає чіткої часової межі. Оскільки різні учасники групи неоднаково сприймають і визнають у себе наявність психологічних труднощів, деформацій, бар'єрів, які заважають їм взаємодіяти з іншими людьми і для цього їм потрібна різна кількість часу.

Організація обох етапів досягається шляхом організації життя групи за певними правилами, які ґрунтуються на взаєморозумінні, бажанні допомогти і зрозуміти один одного, емоційній підтримці, створенні клімату довіри [6, с. 61]. Крім того, досвід, набутий у спеціально організованих групах, створює протидію відчуженню, сприяє розв'язанню проблем, що виникають у міжособистісному спілкуванні.

Атмосфера, створена прийомами, спрямованими на згуртованість групи, дозволяє надалі застосовувати систему прийомів, які допомогли б індивіду

усвідомити, як він сприймається оточуючими, і відповідно коригувати недоліки у розвитку своєї комунікативної сфери.

Варто зазначити, що удосконалення форм і методів підготовки фахівця з правоохоронної діяльності, повинно здійснюватися із врахуванням досягнень компетентнісного та системного підходів в психології та відштовхуючись від їх основних положень, згідно яких будь-який елемент системи може брати на себе системоутворюючі функції; кожен елемент системи пов'язаний з іншими елементами системи; людина є відкритою системою [12], а компетентнісний підхід передбачає – поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно- і комунікаційно-насиченого простору [4]. Ці положення є основою для розробки ефективної програми соціально-психологічного тренінгу персоналу ОВС, вони сприятимуть реалізації концепції безперервної освіти та самоосвіти, безупинності особистісного й професійного самовдосконалення працівників міліції.

Значний досвід проведення комунікативних тренінгів існує за кордоном. Так, у поліції США поширений тренінг вербальних і невербальних засобів комунікацій. Основу тренінгу складає отримання поліцейськими вербальних і невербальних навичок спілкування, за допомогою яких можна запобігти силовій поведінці при вирішенні конфліктів [5].

У Баварії (Німеччина) з середини минулого століття проводяться вельми ефективні антистресові комунікативні тренінги для поліцейських. Їх розробили на основі низки наукових досліджень впливу психологічних факторів на суїцидальність серед працівників поліції, на психічну та фізичну травматизацію їх при виконанні службових обов'язків, на надуживання алкоголем, вживання наркотиків та інші негативні явища. Як показав досвід і науковий аналіз результатів цих тренінгів, поряд з успішним виконанням поставлених завдань

щодо отримання поліцейськими практичних навичок протистояння стресам, вдосконаленню їх спілкування, оптимізації морально-психологічного клімату у поліцейських підрозділах, вони також сприяли помітному зниженню рівня травматизму в поліції. Кожен учасник тренінгу обов'язково вдосконалює та розширює індивідуальний досвід протистояння стресогенним чинникам. Багатьом поліцейським тренінг допомагає виявити та вирішити особистісні психотравмуючі проблеми, переосмислити та переоцінити ставлення до різних життєвих цінностей, стереотипів, цілей тощо. А головне, тренінг дає більшості учасників потужний імпульс для самореалізації, як у професійній, так і в інших сферах життєдіяльності [5].

У колишньому Донецькому юридичному інституті Луганського державного університету внутрішніх справ на основі узагальнення зарубіжного досвіду проведення тренінгів для правоохоронців та аналізу психологічних детермінант безпечного виконання професійних обов'язків працівників ОВС України В. Лефтеров розробив та запровадив у практику психологічного супроводу їх службової діяльності тренінг «Комунікація – Стрес – Безпека», ефективність якого остаточно доведена [5].

Л. Мороз на базі Київського національного університету внутрішніх справ розробила і впровадила тренінг комунікативних вмінь для працівників правоохоронної системи, який включає п'ять взаємопов'язаних програм: 1) тренінг комунікабельності початкового рівня; 2) тренінг встановлення психологічного контакту; 3) тренінг розвитку інформаційно-пошукових вмінь; 4) тренінг психологічного впливу; 5) тренінг управлінського спілкування.

Основною метою тренінгу комунікативних вмінь є розуміння основних психологічних закономірностей комунікації, чинників, що впливають на її продуктивність, розвиток якостей та вмінь, необхідних для впевненого використання набутих знань [7, с. 221].

Тренінг, як особливий вид навчання, має сприяти подоланню суперечності між індивідуальним способом засвоєння знань в процесі традиційного навчання та колективним характером правоохоронної діяльності,

що ґрунтується на взаємодії, яка вимагає взаєморозуміння, а відтак, постійного ефективного обміну значущою для справи інформацією.

Базисною суб'єктною передумовою ефективності тренінгу є, на нашу думку, мотивація досягнення учасників – вони мають щиро прагнути засвоїти ставлення, знання та вміння, ангажовані як можливий результат проходження тренінгової процедури, як конче необхідні їм.

Багато людей чітко усвідомлює факт труднощів у спілкуванні, ситуацій, які їх турбують та часом приводять до розпачу, вони повністю готові щось робити, «працювати над собою», але зовсім не розуміють у чому конкретно їх проблема, над чим вони повинні працювати, в яких конкретних ситуаціях придивитися до себе. І саме тренінг надає можливість зробити крок у напрямку розуміння власних проявів у спілкуванні, освоєнні власного внутрішнього світу, також він є важливим етапом постійного самовдосконалення [3].

Застосування тренінгів у правоохоронній системі передбачає закономірний процес удосконалення всієї правоохоронної діяльності. Цей процес має дві сторони і охоплює як сферу зовнішніх правоохоронних відносин та зв'язків (з громадянами, великими та малими соціальними групами, організаціями), так і сферу внутрішньовідомчих відносин (з персоналом, колективами правоохоронних органів) [5].

В будь-якій організації головна користь від добре підготовлених працівників полягає у відповідності високих стандартів якості роботи ефективному розподілу витрат на персонал. Загальна користь, яка може бути використана правоохоронними органами в результаті застосування тренінгових технологій полягає в можливості: розвивати професійні знання та навички працівників та сприяти їх підтримці під час виконання професійних завдань; формувати у працівників психологічну готовність до впевнених дій як у щоденних, так і в нестандартних, екстремальних умовах; мінімізувати прояви професійної деформації, негативні явища серед персоналу (корупцію, порушення законності, суїциди, алкоголізм тощо), службовий травматизм; зміцнити у працівників мотивацію службової та навчальної діяльності,

змінювати їх непродуктивні життєві стратегії та професійну поведінку, стимулювати покращення якості роботи; підвищувати ефективність здійснюваних правоохоронцями функцій та послуг; оптимізувати штатну кількість персоналу за рахунок його якості; підвищувати рівень соціальної компетентності працівників, сприяти формуванню позитивного іміджу правоохоронних органів.

Не менш важливою є користь від тренінгів, яку можуть отримати конкретні працівники правоохоронних органів. Вона проявляється у: можливості цілеспрямованого розширення об'єму наявних знань та навиків; профілактиці негативних психологічних станів, корекції особистісної сфери і поведінки, отримання позитивного заряду енергії; отриманні більшого задоволення від роботи; підсиленні очікувань, пов'язаних з можливим підвищенням по службі, орієнтація на кар'єрний ріст; виробленні вмінь та навиків вирішення особистих та професійних проблем; можливості психологічного оновлення, особистісного росту та в цілому життєвої самореалізації.

Також спостерігаються зміни в стилях міжособистісного спілкування учасників тренінгу. Вони стають відкритішими до співробітництва, дружелюбніші, краще відносяться до оточуючих. Спостерігається тенденція до підвищення лідерських і домінуючих позицій, впевненості та незалежності [5].

В основу семантично-змістової парадигми тренінгу покладено трактування істотного змісту комунікативного потенціалу правоохоронців, що впливає зі специфіки їх професійного спілкування, у тренінговій програмі Л. Мороз: сутність типових ситуацій спілкування, а відтак, комунікативних завдань, які постають перед різними категоріями правоохоронців; основний спектр їх комунікативних якостей та умінь, насамперед, здатність визначати індивідуально-психологічні особливості партнерів по спілкуванню [7, с. 228].

Переважає більшість тренінгів складаються з початкового, основного та завершального етапів. На початковому етапі відбуваються: привітання, знайомство з групою (презентація тренера) та членів групи між собою, відтак,

налаштування їх на роботу в групі, активація, ознайомлення з програмою занять, прийняття учасниками тренінгових правил і процедур, визначення настрою, обговорення почуттів та переживань, з'ясування їх очікувань. Деякі тренінги (як наш) передбачають психодіагностичні процедури перед початком і по завершенню їх [7, с. 191].

Основна частина тренінгової процедури починається зі вступу тренера (настановчо-мотивуючий блок), пояснення цілей та дискурсу (за допомогою міні-лекцій, роздачі пам'яток тощо), демонстрація зразків бажаної поведінки, зокрема, за допомогою засобів унаочнення (слайди, відеозаписи). А відтак відбувається формування й розвиток відповідних, у нашому тренінгу – комунікативних знань, умінь, навичок. Бажаною є актуалізація значущого щодо спрямованості тренінгу досвіду учасників, обговорення наданої інформації, почуттів та переживань, що виникли «тут і тепер», або безпосередньо стосуються предмету цього обговорення. Тренер перевіряє адекватність розуміння учасниками понять, іншої інформації, що обговорювалась, сприяє її засвоєнню посередництвом підведення підсумків.

Основний етап тренінгу спирається на активність його учасників (змістово-пошуковий блок). Для цього використовуються мозкові штурми, робота в підгрупах, даються творчі завдання, а за недостатньої активності, «скутості» членів групи – допоміжні вправи: психогімнастика, «криголами», які мають «розігріти» їх, стимулювати спонтанність, креативність. Проводяться ділові, рольові ігри, психотехнічні вправи, що завершуються дискусіями, груповою рефлексією (обговорення роботи в групах), в процесі яких тренер і/або інші учасники занять здійснюють зворотній зв'язок. За необхідності ведучий використовує прийоми підкріплення активності, заохочення змін, вправи на релаксацію та медитацію. Учасникам пропонуються домашні завдання та рекомендації щодо самоосвіти.

На завершальному етапі тренінгу (духовно-естетичний блок) дискусивно обговорюється проведена робота; учасники діляться враженнями від тренінгу, своїми здобутками, відкриттями. Здійснюється рефлексія, самооцінка,

окреслюються орієнтири перспективного використання отриманого досвіду. Проводяться: перевірка набутих знань, повторна психодіагностика, групові ритуали, процедура завершення, прощання.

Очікуваними результатами тренінгу є: розуміння курсантами пріоритетної значущості комунікативної компетентності в їх професійній діяльності; розвиток їх комунікативних та перцептивних спроможностей і здібностей; зростання мотивації щодо перманентного професійного саморозвитку та самовдосконалення на основі адекватного розуміння своїх сильних і слабких властивостей, а відтак, напрямів подальших вдосконалення та корекції їх; розвиток навичок продуктивної взаємодії з різними категоріями громадян та активно-продуктивного використання інтерактивних методів спілкування та різних тактик мовленнєвої поведінки відповідно меті та змісту меседжів, адекватно й швидко адаптуватись до особливостей комунікативної ситуації спілкування тощо [15].

Висновок. Таким чином, можна констатувати, що комунікативна компетентність є важливою складовою професійної успішності правоохоронців, ефективним методом розвитку комунікативної компетентності є соціально-психологічний тренінг, розроблений із врахуванням принципів компетентного підходу та позитивної психотерапії Н. Пезешкіана. Крім того, головними принципами трансформації особистості та методом подолання її комунікативної некомпетентності в процесі тренінгу є обґрунтованість та планомірність процедури, змістовна валідність вправ, їх належна контрольованість, прийнятність пропонованих форм роботи, оптимальна її складність та максимальне наближення до практичних завдань, поступовість, системність, комплексність, активність особистості та групи.

Перспективними подальших досліджень у цьому напрямку є розробка та експериментальна перевірка ефективності тренінгу «Розвиток комунікативної компетентності майбутніх працівників правоохоронної системи».

Список використаної літератури

1. Андреева, Г. М. Социальная психология : учебник / Г. М. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 376 с.
2. Вітюк, Н. Р. Психолого-педагогічні форми вчителя-комунікатора / Вітюк Н. Р. // Філософія, соціологія, психологія : зб. наук. праць / голов. ред. Булах І. С. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – Вип. 7. – Ч. 1. – С. 38–45.
3. Клим, О. Р. Теоретичний аналіз форм і принципів психологічних тренінгів для персоналу правоохоронних органів / О. Р. Клим, Т. З. Курочка // Психологія тренінгових технологій у правоохоронній діяльності: науково-методичні та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку : у [2-х ч.] : матер. міжнар. конф., (Донецьк, 27-28 трав. 2005 р.) / ДЮІ МВС. – Донецьк, 2005. – Ч. 1. – С. 52–61.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: монографія / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, [та ін.] ; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К. І. С., 2004. – 112 с.
5. Лефтеров, В. О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ : монографія : у 2 т. Т. I : Методологія психотренінгу та його використання у професійно-психологічному розвитку персоналу, задіяного в екстремальних видах діяльності / Василь Олександрович Лефтеров. – Донецьк : ДЮІ, 2008. – 240 с.
6. Ліщинська, О. А. Методика індивідуальної та групової роботи психолога-початківця : навч.-метод. посіб. / О. А. Ліщинська. – Кам'янець-Поділ. : Абетка, 2004. – 112 с.
7. Мороз, Л. І. Професійно-психологічний тренінг у становленні особистості фахівця (на прикладі працівників ОВС) : монографія / Людмила Іванівна Мороз. – Івано-Франківськ: Надвірнянська друкарня, 2007. – 312 с.
8. Мороз, Л. І. Проблемні питання застосування психологічного тренінгу при підготовці персоналу ОВС / Л. І. Мороз, С. І. Яковенко // Теорія та досвід застосування тренінгових технологій у практичній психології : матер. Всеукр. конф., (м. Київ, 22 лист. 2003 р.) / за науковою ред. Я. І. Мороз. – К. : КІВС, 2003. – С. 82–99.

9. Низовець, О. А. Огляд різних підходів до дослідження комунікативної компетентності особистості / О. А. Низовець // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць / за ред. С. Д. Максименка. – Ніжин : НДУ ; К. : Міланік, 2007. Т. 10. : Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 1, ч. 2. – С. 51–53.

10. Орбан-Лембрик, Л. Е. Психологія професійної комунікації: навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Чернівці : Книги-XXI, 2010. – 528 с.

11. Петровская, Л. А. Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг / Л. А. Петровская. – М. : Изд-во МГУ, 1989. – 216 с.

12. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції : [у 2-х част.]. Частина II : Психологічне супроводження оперативно-службової діяльності працівників органів внутрішніх справ в екстремальних умовах : навч.-метод. посіб. / кол. авт. НАВСУ. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2003. – 142 с.

13. Руденский, Е. В. Социальная психология : курс лекций / Е. В. Руденский. – М. : ИНФРА-М ; Новосибирск : НГАЭиУ, «Сибирское соглашение», 1999. – 224 с.

14. Туринська, О. Є. Комунікативна компетентність правоохоронців як умова їх ефективної професійної діяльності / Туринська О. Є., Самохвалов О. Б. // Збірник наукових праць № 60. Серія: педагогічні та психологічні науки / голов. ред. Потапчук Є. М. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2011. – С. 200–203.

15. Черкашин, А. І. Проблема професійно орієнтованого виховання майбутніх працівників органів внутрішніх справ у педагогічній теорії / А. І. Черкашин // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : наук.-практ. журнал / голов. ред. Романовський О. Г. – 2012. – № 3. – С. 40–48.

Рецензент – доктор психологічних наук, професор Москалець В. П.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2015

Кукло О. Е. Использование тренинговых технологий для развития коммуникативной компетентности будущих стражей правопорядка

В статье осуществляется теоретический обзор эффективности использования тренинговых технологий для развития и формирования коммуникативной компетентности будущих стражей правопорядка; отмечается, что эффективным методом развития коммуникативной

компетентности является социально-психологический тренинг, разработанный с учетом принципов компетентностного подхода и позитивной психотерапии Н. Пезешкиана.

Ключевые слова: тренинговые технологии, коммуникативная компетентность, будущие стражи правопорядка, компетентностный подход, позитивная психотерапия.

Kuklo O. Ye. The usage of training technologies for the development of communicative competence of future law enforcement officers

The article includes a theoretical review of the usage efficiency of training technologies for the development and formation of communicative competence of future law enforcement officers.

It is found that, improving training forms and methods of law enforcement activities professional should be carried out, taking into account competence and system approaches in psychology and should be based on their basic provisions, according to which any element of the system is able to take on system-functions; every element is related to other elements of the system; a person is an open system, and competence approach suggests – the gradual reorientation of the dominant educational paradigm with primary knowledge transmission, habit training in order to create the conditions for acquiring a set of competencies, that is the potential, the ability of the graduate to survive and the ability for sustainable livelihoods in today's socio-political, market-economic, information and communication-saturated environment. These provisions are considered to be the basis of developing an effective program of social and psychological training for the Internal Affairs Agencies personnel, these provisions will contribute to the implementation of the continuous education concept and self-education concept, continuousness of personal and professional self-improvement of the police workers.

In the article it is stated that training, as a special kind of learning should help to overcome the contradictions between individual way of acquisition of knowledge in the process of traditional learning and collective character of law enforcement activity, that is based on cooperation, which requires mutual understanding, and therefore – constant efficient exchange of information, that is relevant to the case.

Basic subjective prerequisite for training effectiveness is considered to be achievement motivation of the participants – they should sincerely seek to internalize the attitudes, knowledge and skills, engaged as a possible result of passing the training procedure, as badly needed to them.

It was found that the majority of trainings is consisted of primary, basic and final stages, and the expected results of the training are: the understanding by the military students the importance of communicative competence in their professional activity; development of their communicative and perceptual possibilities and abilities; an increase of the motivation concerning permanent professional self-development and self-improvement based on an adequate understanding of the strong and weak properties, and therefore ways of further improvements and their corrections; development of productive interaction skills with different groups of citizens and active-productive usage of interactive methods of communication and

different tactics of speech behavior in accordance with the objective and the content of messages, adequately and quickly adapt to the communicative situation of communication features etc.

Keywords: *training technologies, communicative competence, future law enforcement officers, competence approach, positive psychotherapy.*